inko

informatiegevende en
kontaktleggende periodiek
van de fraters van utrecht

41e jaargang

nummer 3

juli 2018

VAN DE REDACTIETAFEL

Een ongekende warme en droge zomertijd, belet ons niet om het redactiewerk uit te voeren door een nieuwe aflevering van INKO klaar te maken. Het zomernummer is nu een terechte naam. Dagen met een temperatuur rond de 30 graden verwacht je niet zo gauw in ons “kouwe kikkerlandje”, maar nu maken we het toch echt mee.
De derde aflevering van deze jaargang is weer zeer gevarieerd. U ziet foto’s van kersen eten, maar kunt ook lezen over het Aramese Onze Vader. Theobaldus heeft het heel toepasselijk over het drinken van bier en Alfons Kroese mijmert over alles wat je in het leven overkomt.
Twee Indonesische medebroeders krijgen een zilveren krans omgehangen, terwijl een wereldwandelaar aller bewondering verdient.
Frater Gerulphus, zaliger, koordirigent wordt nog eens in de spotlight gezet door zijn collega organist.
Bij gelegenheid van 145 jaar Congregatie wordt uit de Kronieken over de bouw van de St.-Jozefkweekschool in Zeist verhaald. Mensen hadden indertijd veel moed en vertrouwen om zo’n bouwwerk van de grond te krijgen!
Kortom er is weer voor elck wat wils!
Veel leesplezier, bijvoorbeeld in de luie stoel in de schaduw met een koel drankje!

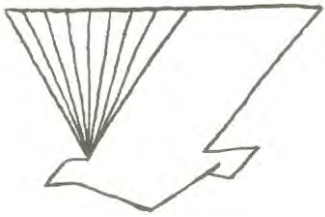

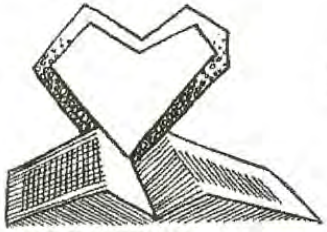

Overweging bij de Constituties

Levensbeaming

"In onze betrokkenheid op elkaar, zal bijzondere aandacht en zorg uitgaan naar medebroeders, die door ziekte of gebrekkigheid getroffen zijn of, in welk opzicht ook, in moeilijke omstandigheden verkeren".

(Constituties, art.56,II)

Wij hebben in het leven soms veel te accepteren. Daar kom je vooral achter als het je niet voor de wind gaat. Veel komt ongevraagd op ons af. Dat kan mooi zijn en lelijk, aangenaam en onaangenaam, goed en kwaad, ziek en **gezond**. Tegenwoordig wordt er nog al eens over een maakbare wereld gesproken en zelfs over een maakbare mens. Dat wekt de schijn, dat wij alles in eigen hand hebben en alles naar onze hand kunnen zetten. Toch hebben wij het meeste in ons leven gewoon te accepteren. De situatie is zoals die is. Er is vaak weinig aan te veranderen. Feiten zijn hard, omdat ze een stukje van de werkelijkheid zijn. Of het nu in onze kraam te pas komt of niet, we hebben ons er bij neer te leggen. Het betekent een positieve aanvaarding van alles wat ons overkomt.
Het betekent de bereidheid om je onvoorwaardelijk bloot te stellen aan het proces van "onthulling" of "manifestatie" van wat de dag brengen zal, wat je te zien, te horen en te verwerken krijgt. Voor een dergelijke beaming van het leven is openheid nodig, moedige openheid zelfs.

Dubbele mogelijkheid
We leven met een dubbele mogelijkheid. De eerste mogelijkheid is dat het morgen het einde is, of misschien vandaag al: het einde van ons leven.
De tweede mogelijkheid is dat we over een stukje toekomst mogen beschikken. Als je deze twee mogelijkheden afzonderlijk beschouwt, je leven inricht naar één van de twee, dan krijg je een heel eenzijdig en vertekend beeld van de Werkelijkheid. Maar wanneer je ze samenhoudt, dan ontstaat het beeld van de getrooste moed. Deze troost kan de mens, ondanks zijn bedreigdheid in de eindige wereld, bewust maken van een diepere geborgenheid in het Oneindige, in de Eeuwige. Deze moed zet de mens aan, ongeacht de levenstijd die haar of hem is toebedeeld, het beste van zichzelf te geven.

Ik las eens over een vrouw die op een ruit schreef "ik wil leven". Waarschijnlijk komt zij uit de nieuwe klasse van tweeverdieners uit onze samenleving, de nieuwe klasse met zijn dromen over een nieuwe keuken, een nieuwe badkamer, een tweede of derde verre reis naar exotisch oorden.
Wat bedoelt deze vrouw dan, ze leeft toch immers?

Ik vermoed dat ze er achter is gekomen dat al die comfortabele dromen haar niet dichter bij werkelijk leven hebben gebracht.
Het is daarom Verbijsterend, hoe Victor Frankl, de Weense arts en psychiater die toen hij 25 jaar was, geïnterneerd werd in een concentratiekamp (in 1940), duizend kilometers verwijderd van zijn vrouw die in een ander kamp was ondergebracht. Hij beschrijft ons in die bizarre en benauwende levensomstandigheden momenten van werkelijk leven.

Momenten van werkelijk leven
Op zekere dag, als ze in de barak, uitgeput na een lange dag werken, op de grond zitten, met de soepkommen in de hand, komt er een medegevangene binnenstormen met het dringende

verzoek zich naar buiten te spoeden om een schitterende zonsondergang te bewonderen. Op het appélterrein zien ze aan de westelijke horizon een dreigende gloeiende lucht. De lucht is vol schapenwolletjes, fantastisch van vorm en kleur, van staalblauw tot bloedrood. Na een ogenblik van ontroerde stilte zegt een gevangene tot zijn vriend: “wat kan de wereld toch mooi zijn …. ” Dat was een moment van werkelijk leven.

Af en toe werden er cabaretavonden georganiseerd. De banken in de barak werden achter elkaar gezet. Op zo’n avond werden liederen gezongen, gedichten voorgedragen en dubbelzinnige grappen gemaakt met een sarcastische kijk op het kampleven. Er waren sommige gevangenen, schrijft Victor Frankl, die zelfs hun avondmaal oversloegen, om zo’n avond maar niet te hoeven missen. Op zo’n cabaretavond vergaten velen hun knagende honger. Ook dat waren momenten van werkelijk leven.
Op een nacht schrikt Victor wakker van muziek die komt uit de kamer grenzend aan de barak. Een kampbewaarder viert er feest. Na een ogenblik stilte begint een viool een treurige, maar intens mooie melodie te spelen. De viool weent en klaagt en iets in Victor weent mee. Die dag wordt een vrouw 24 jaar. Een vrouw duizend kilometer verwijderd van deze barak. Zijn vrouw.

Dat brengt mij tot de ontstellende conclusie dat werkelijk leven niet zonder verwonding mogelijk is. Het zijn de gewonden uit onze cultuur die een voortreffelijke medicijn hebben gevonden, die ons kunnen leren hoe je vanuit getrooste moed tot werkelijk leven kunt komen. Ontelbaar zijn de wegen die wij mensen gaan naar ons eigenlijk woonhuis, naar ons echte thuis komen. Onze tijd kent steeds meer mensen, die naarstig op zoek zijn naar de bron van hun leven, door gelovigen genoemd hun "goddelijke" Bron.

Talloos zijn de namen..
Talloos zijn de namen gegeven aan die onnoembare Bron, waaruit het Leven voortkomt en waar naar het terugkeert. Grote mystici gingen ons voor op die zoektocht. Zij waagden een poging de volheid van het Mysterie van die Ene te beleven en vorm te geven.

Één van ons, Jezus van Nazareth is op zijn eigen wijze op weg gegaan. En miljoenen mensen zijn Hem gevolgd. Hij werd de Weg. Met Hem durven wij zeggen tot die onnoembare Bron: onze Vader.
Hij is de maatstaf, het model van ons christelijk leven, wat uiteraard ook geldt voor het religieuze leven. Noch Franciscus, Benedictus, noch Augustinus, noch Theresia van Avila, en de vele andere voorgangsters en voorgangers hoe ze ons ook voorgingen op hun beproefde weg, zijn niet de uiteindelijk bron van ons leven.
Christus zijn Weg overstijgt alle menselijke vertalingen in structuren en concrete richtlijnen. Er is slechts één Regel, een Levensboek, het Goede Nieuws, de Blijde Boodschap..
Kern van ons leven is, die Onuitsprekelijke Bron van gloeiende Liefde, waaruit wij ongekunsteld en in deemoed mogen putten. Aan wie wij mogen terugschenken wat ons in trouwe liefde is aangeboden, en ons nog steeds wordt aangeboden. Om niet ons gegeven. Gratis, cadeau. Genade.
Het groeiende besef te mogen leven in Gods Tegenwoordigheid die Martin Buber zou noemen: de Ik – Gij – ontmoeting. En Theresia van Avila: “Omgaan met een Vriend, door Wie ik mij bemind weet!”
Het maakte ons attent dat wij mogen leven in zijn Tegenwoordigheid. Hij wacht reeds op mij. Hij is de eerste. Hij is voor mij aanwezig, overal, in Bijbelse taal: "De aarde is vervuld van zijn glorie". Die indruk geeft onze hedendaagse wereld, ons eigen leven, veel minder. Wij zijn opgeslokt door het onmiddellijke, het werk, de zorgen, onze kwalen en ziektes, de kleine en grote problemen. Wij zien te weinig van Gods heerlijkheid.

Soms hangt er een dikke mist tussen Hem en ons. Soms een donkere nacht. Of zoals Theresia van Lisieux zegt : “Dieu est un mur”. God is een muur.
Zij, de kerklerares, herkent in haar “gordijn van duisternis”, de worsteling van ons moderne mensen. Zij heeft weet van de vastbeslotenheid, die je moet doorstaan en de vele twijfels waardoor je soms of voortdurend kunt geplaagd worden.

Het is een gaan van een weg, een tastend leren met vallen en opstaan. Leven “in de diepte”, waarin je “de kleine dingen in hun grote samenhang” kunt gaan zien. Een samenhang die je een onvermoede betekenis geeft. Zelfs het absurde lijden, beslist niet “geplaatst” en “geneutraliseerd”, maar toch overwonnen door een grotere liefde en zorgzaamheid. Soms overkomt het ons in die grauwe en zwarte kronkellijnen van ons dagboek, mondjesmaat ons levensverhaal het wit te bespeuren van de Nabije Zorg. Een blijvend gevecht die uitnodiging te aanvaarden je “zonder reserve in Gods armen te werpen” door heen angst, mislukking en het niet zien zitten. Is het niet zo, dat in plaats van een leven in angst (dat ieder op haar/zijn tijd kent), een leven kan groeien in overgave, in een onverwoestbaar vertrouwen op het Mysterie dat ons draagt en ons in leven houdt, die zorgt, dat alles “ten goede” komt. Die weg te durven gaan vraagt een dagelijkse zorg voor ons gebedsleven. Een opdracht ons te oefenen in het beleven van Gods Presentie. Leven in Zijn Tegenwoordigheid, is niet alleen "de handen gevouwen, maar ook de handen uit de mouwen". Ieder van ons heeft zijn huiswerk te doen.

Voorhout 23-06-2018
Drs. Alfons Kroese o.c.d.

de pen doorgeven

TOEN – IN 1946 – 20 JAAR OUD…..

Gezien mijn leeftijd zou ik 26 maanden dienstplicht moeten vervullen. In 1946 slaagde ik, werd 'onderwijzer' en kon nog een paar maanden voor de klas, een tweede klas van de Beverwijkse lagere school die bij de kweekschool hoorde. Toen: de dienst in. In oktober moest ik opkomen. Ik was gekeurd en mocht zeggen wat ik zou kiezen voor onderdeel. Ik zei: 'de luchtmacht'. Toch werd het de medische dienst, maar wel van de luchtmacht. Ik moest naar Breda omdat mijn ogen niet het l-tje kregen op het keuringsrapport dat de andere onderdelen wel als cijfer kregen.

Zo kwam ik voor de eerste algemene training in de Bredase kazerne en stond toen daar met 20 onbekenden voor de stapelbedden. Kies maar uit. Ik ging liggen boven soldaat Cambier van Nooten. Ieder begon familie of landschap te tonen op de muur. Anderen wilden dames laten zien die van de blote uitgaanscultuur hielden. Dat moet niet te bar worden, dacht ik. Ik had in mijn reiskoffertje een plaat mee van de KI: een groot beeld van Christus op het kruis. (KI is: Kath. Illustratie). Ik kreeg geen commentaar, maar het werd wel gezien en zo kreeg ik een maatje met dezelfde instelling. We wandelden en werden koorlid van de nabijgelegen kerk.

Ik kwam in een drietal dat vaak samen optrok en wel eens wat uithaalde in de vrije tijd. Je kon ook avondverlof krijgen zoals onze Cor deed. De sergeant van de avonddienst stond hem laat al op te wachten met: 'Opschieten hoor!'. Cor had goedwerkende dovemansoren en liet rustig een paar sokken vallen. De broek kreeg speciale aandacht: de vouwen kregen een nat doopje en daarvoor moest Cor dus even naar de kraan (sorry sergeant). Na zorgvuldig vouwen en neerleggen op het matras met een deken erover was er morgen weer een keurig gevouwen pantalon voor hem te bewonderen. Nog zeeg hij op de knieën voor het avondgebed en na het kruisteken vervolgde de sergeant zijn dienst met een zucht.
Frans, de derde man, leeft nog.

In 1946 waren alle voorzieningen nog niet in orde. Ziekten waren voor een aantal nog aan het voortwoekeren. Er waren steenpuisten, er was schurft. We kregen ook nog bonkaarten. Erger was, dat er hersenvliesontsteking heerste. We mochten de stad niet in. Toch viel er een slachtoffer in de kazerne naast de onze. Door verveling gingen we dat naspelen. Op een van de bedden legden we een 'lijk', de helm er bovenop met een brandend kaarsje. Sergeant van Dommelen was woedend en beval allen om in topkleding in de houding voor het bed te staan. Hij gaf het bevel om in marskolonne een half uur strak te marcheren. Toen naar binnen en zo heette dat: 'gekleed ervoor of naakt eronder'. Het nieuwe bevel was als het eerste, weer marcheren toen. We hadden een lesje geleerd.

Er was dus afleiding nodig. Er kwam een film, de Haagse luitenant maakte iets klaar, maar tot grote schrik (en hilariteit) moest hij zeggen: "Sorry boys, ik hab mijn lans fergeten". Wij zochten toen ander vertier. En dat moest 'binnen' zijn.
Dezelfde sergeant wist van optreden. Toen de toiletten vies werden moesten we om de beurt de wacht houden daar, met geweer aan de voet!

Velen konden amper het ontbijt op: ¾ brood, wat boter en beleg en melk. Ik at alles meteen op en raapte van verschillende tafels een ruim rantsoen voor de volgende maaltijd: hompen brood met boter en beleg. En voor het warme eten haalden wij bij de uitdeler volle eetblikjes stamppot en mijn lange maat en ik waren enkele keren voor bijvulling present. (We aten ooit ieder een heel brood op en na de mis van Maria Lichtmis die we op verzoek mochten bijwonen in de kerk elders.)

En Utrecht, begin 1947, was steenkoud zonder verwarming in het kamp bij de Berenkuil. Collega's haalden de 'grap' uit om via de trap een bed op het plein te zetten toen 'n wat impopulaire soldaat afwezig was.

De scholing daar was voldoende voor legering op vliegveld Valkenburg (bij Leiden). Het echte werk ging nu beginnen en dat was niet mis.
Een piloot zou met zijn felrode Gloster Meteor laten zien en horen hoe hij de geluidsbarrière kon doorbreken. Wij dus heen met ambulance en personeel. Of mijn verbandkoffertje met extra jodium, verbandgaas en pleister nuttig kon zijn wist ik niet….
Voor dit evenement kwam ook Prins Bernard met een aantal hoge officieren op bezoek en – zij mochten dat – gingen op het eenvoudige dak van de vliegtoren zitten om beter te kunnen kijken. De piloot wist dat en vloog met loeiende vaart over hen heen. Zij gingen toch maar terug naar de kouwe grond en beleefden net als wij waarover we in spanning zaten: een grote knal.

Op een avond moesten we snel naar het veld: een leerling had vergeten de poten van zijn toestel uit te zetten en kwam schurend en vonkend tot stilstand. We deden daar iets aan. Op de terugtocht vroeg de chauffeur of we zin hadden in een konijnenpootje. Hij bescheen met fel licht een koppeltje roerloze konijnen en ons 'Haantje' gaf een rake klap met zijn werktuig de spalk. Konijntje werd boutje. (Dank A. Hanegraaf)

In Bussum maakten we kennis met het ‘Thuisfront’. De Kerk richtte dit op voor alle parochies om militairen te steunen. Als soldaat kreeg je dan een adres waar je voor gezelligheid met koffie en kaarten terecht kon en een kerkadres. Vaak waren huwbare dochters aanwezig. Hier niet, maar wat een gezellig huis voor ons drieën.
Bussum had en heeft prachtige natuur. Toen onze groep daar op de hei voetbalde riep de sergeant ineens: ‘Jongens er is brand, gauw op de rookwolk af.’ Al rennend trokken we takken van de struiken om daarmee te gaan blussen. Het lukte, het kwam in de krant en een hoofdkwartier stuurde ons een dankbrief en een kaartje voor vrij verlof en een treinretourtje.

Toen naar het vliegveld Gilze-Rijen. Hier deden we met 12 mensen het werk in de polikliniek dat met vier man ook had gekund. Ik was assistent van de dokter en moest de binnenkomende soldaten keuren in medisch opzicht. Soms was er wat onbekends voor mij en riep ik de dokter erbij. Na het ‘ziekenrapport’ noteerde ik steeds de uitspraak van de dokter: de kwaal en voorgeschreven medicijn en gewenst gedrag. (‘3 dagen licht’ bijvoorbeeld).

Voor woensdagmiddag vroeg ik verlof om – hoe prozaïsch – naar de hoofdaktecursus in Dongen te gaan. Hier zat ik met vakgenoten uit de streek. En Marius nodigde mij uit bij hem thuis, ook mocht ik overnachten en volgens het gebruik knielden we in de avond – na het nieuws – voor onze stoel om de rozenkrans te bidden. Als vaste toegift werd dan een Onze Vader en Weesgegroet gebeden ‘voor het kissie’. Dat was het sigarenkistje met overlijdensberichten. Toen de hond dit hoorde wist hij iets als goedgeïnformeerde en sprong naar de deur: Marius en ik gingen een rondje wandelen, zoals de hond wist.

Onze club van verplegers sliep eenvoudig op de zolder van het hoofdgebouw. Beneden dronken we koffie, deden een spel dat dokter Kruis meestal won bij het ‘knobbelen’. Daarna aan het

werk of we gingen met zijn allen naar de brandvijver om te zwemmen.
Er waren hier tien kamers voor rampen zoals een crash of een besmettelijke ziekte. In een van die kamers had ik mijn 'studeer-kamer'. Met de dennengeur van het open raam kon ik goed opschieten.
In de polikliniek hielden we ons 'ziekenrapport'. De 'sergeant van de week' kwam dan halen wat de dokter mij gezegd had voor het noteren van medicijn of gedrag voor de patiënten.
Nu waren er een paar ijverige mannen die vonden dat die cementen vloer er zo vies en lelijk uitzag. Dat mocht niet! Ze hadden een oplossing: ze haalden een emmervol vliegtuigbenzine en goten die met golfjes over de vloer. En maar borstelen en stevig schrobben. Het wonder was niet dat de vloer er nu kraakhelder uitzag, maar dat niet de hele polikliniek in de lucht was gevlogen.

We lagen ook een tijdje met onze mooie lichtblauwe costuums in Ede, aangestaard door de kakimannen bij wie we ingekwartierd waren. Net als zij waren we gewoon soldaat, maar we hadden iets aparts. Dat voelde onze Harrie. In zijn gewone etensblikje had hij een lekkerwarme koffie en werd bekeken omdat hij zo demonstratief een grote plak ham omhoog hield en die heel plechtig door de koffie haalde. De kaki's stootten elkaar aan, wij van de luchtmacht vonden dit heel gewoon, zij keken met grote ogen toe en zagen dat de man met onverschrokken gezicht alles naar binnen werkte.

We kregen in onze opleiding soms heel bijzondere ervaringen zoals een cursus latrinebouw. Die was nodig voor eventuele uitzending naar Indonesië.
Maar na alle gewenste scholing gold voor ons dat we naar een Nederlands vliegveld zouden gaan. En zo kon je toevallig daar een oude bekende aantreffen.

Maar de school trok me en… er was onderwijstekort. Ik vroeg en kreeg een half jaar verlof voor de lagere school in Bovenkarspel. Dat mocht zowaar en per 1 maart, net toen twee landmacht-doktoren er waren voor herkeuring. Zij vonden het nu een uitgesproken kans om te vliegen. Mijn dokter Kruis kon dat wel regelen. Ik hoorde dat hij drie Harvardtoestellen gecharterd had. Dus mijn kans ook! Ik vroeg of ik als derde man meemocht. Jawel. De soldaat die ons de weg wees zei: ‘Dit is de parachute, die leg je in dat verdiepte ijzeren stoeltje en daarop ga je zitten. Als er wat fout gaat ga je rustig (…) op de rand van het toestel zitten, je telt ook weer rustig een-twee-drie, je trekt aan deze handel en de parachute gaat open… of niet. Als je moet overgeven (- en dat gebeurde -) betaal je mij een gulden voor het schoonmaken.

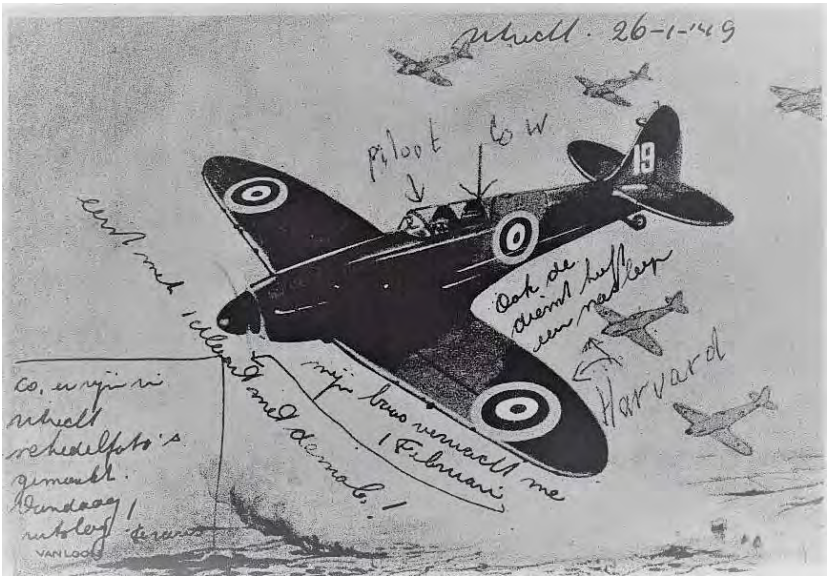

Daar gingen we.
Mij viel op dat je een grote stilte ging invliegen (er was minder harde weerkaatsing, denk ik). Nu, de piloten deden hun best

voor ons. Ze zouden die Landmacht wel eens wat laten zien. Ik zat in het middelste toestel en die piloot (Lt.. Tienhoven) gaf met handgebaren te kennen dat de anderen hun vleugels rechts of links moesten laten dalen. Zo deed ieder. Maar toen ging de hand ook over 't achterhoofd, oei, we gingen over de kop, een looping, de aarde weerspiegelde in de wolken, ik had nog nooit zoveel auto's in de lucht zien vliegen. Ook zo kon ik naar de Biesbos zwaaien. En dat eind februari 1948,

Toen ik weer veilig op de grond stond besefte ik dat ik voor het toegestane verlof echt naar Bovenkerspel moest om daar 55 knaapjes onderwijs te geven in het toegestane half jaar. Daarna zou ik weer terug moeten als militair… Ondanks alle pogingen van betrokken mensen werden mij die maanden niet geschonken. Dus terug naar mijn oude plek waar ik een soldaat zag opgebaard: hij was gecrasht bij zijn beslissende 50-uurs test evenals zijn docent. Zo was ook Gilze-Rijen. Triest.

Ik studeerde verder, nu als burger en ging solliciteren. Na mijn ontslag uit dienst ('demob') werd ik onderwijzer in Schoorl.
Dankzij mijn voorstudie had ik gauw de verlangde hoofdakte. Nu kon ik verder studeren en ook solliciteren naar andere plaatsen. Dat deed ik, want ik had plannen.

Co Winnips

ZILVER VOOR FRATER RAYMUNDUS

Het is een wonderlijk gebeuren, dat ik de gelegenheid heb om zilveren jubilarissen van vorig jaar en dit jaar te kunnen en mogen interviewen. Die beide groepen waren in het noviciaat toen ik, als lid/secretaris van het Algemeen Bestuur, in 1995 voor de eerste keer op bezoek in de Provincie Indonesië kwam. Ik merk dat ook zij net als ik toch een bepaalde herinnering daar aan hebben. Het geeft een deja vue-gevoel en ook iets vertrouwelijks.

Frater Raymundus werd geboren als Hiyasintus Ile Wulogening op 11 september 1972 in Turubean-Tanjung Bunga, een dorp dat zo'n 60 km buiten Larantuka – Oost Flores – is gelegen. Hij was het derde kind van de 9 kinderen, waarvan er 2 jong zijn overleden. De overgeblevenen zijn 4 jongens en 3 meisjes. Vader Simon

Siga Wulogening was onderwijzer. Hij is tijdens de tsunami bij de aardbeving op 12 december 1992 omgekomen, waarbij ook praktisch het gehele dorp van de kaart is geveegd. Hiyasintus was toen een klein half jaar in het postulaat in Maumere en bij die aardbeving is ook ons postulantenhuis onbewoonbaar geraakt, waarbij een van de postulanten licht gewond werd. Moeder Paulina Koli Maran werkte op het land om de kost te verdienen voor haar gezin. Zij leeft nog.

Over zijn schoolloopbaan vertelt Raymundus het volgende: "Ik heb de katholieke lagere school in ons eigen dorp doorlopen, evenals de openbare SMP (= lagere middelbare school) en daarna de SMA (= hogere middelbare school) van de fraters in Larantuka. Onze klas was de eerste groep daar, nadat de kweekschoolopleiding opgeheven was, omdat de onderwijzersopleiding in de Universiteit opgenomen was. Ik was graag naar het seminarie gegaan, maar daarvoor hadden we thuis geen geld genoeg. Samen met een vriend ging ik op informatie uit en we kwamen bij de fraters terecht. Mijn vriend werd niet aangenomen, maar ik wel. Ik heb toen een half jaar op het landbouwproject van de fraters in Weri gewerkt tot het begin van het postulaat in Maumere met frater Antonius als postulantenmeester. Een half jaar later was dus die aardbeving! Op 12 juli 1993 begon het noviciaat in Malang en duurde twee jaar. Frater Simon was de novicemeester".

Na het noviciaat begint het "echte fratersleven" in een grotere of kleinere communiteit met mogelijkheid van overplaatsing naar een van de 13 communiteiten op een van de zes eilanden waar onze huizen gevestigd zijn. Maar ook vaak combinatie van taken: procurator, dus de huishouding organiseren; studie; leider of assistent op een internaat; zorg voor financiën op de scholen, variatie genoeg. Raymundus is er een goed voorbeeld van als hij zijn "lijst" laat zien en er over vertelt: "Na het noviciaat is mijn eerste benoeming in Ndao-Ende op Flores als assistent frater Dismas, hoofd van het internaat van de jongens van de SMA;

na een jaar volgde ik Dismas op als hoofd van dat internaat en werd ook leraar op de school. Deze functie duurde 5 jaar, maar in het tweede jaar begon ik tevens aan de studie Indonesische taal aan de universiteit van Ende. Na 5 jaar werd ik leraar Indonesisch aan de SMP, werd weer assistent van het internaatshoofd en tevens assistent procurator van de communiteit".

Hier onderbrak ik even zijn levensgeschiedenis om te vragen hoe zo'n combinatie van drie verschillende taken te doen is. "Och", zegt Raymundus, "dat viel wel mee, want in die tijd had ik weinig of geen colleges meer en moest ik een scriptie schrijven. En dat assisteren in het internaat was buiten de schooluren en van de procurator was meer een inwerken, omdat hij nieuw was!"
Het woord scriptie roept bij mij de vraag op wat het onderwerp van die opdracht was. En het was aldus Raymundus: "Het vergelijken van het voorkomen van samengestelde zinnen van de streektaal Lamaholot – gesproken in delen van Flores en Timor – met het officiële Indonesisch. Het ging vooral om de kwantiteit, zowel bij geschreven als gesproken taal. Voor de gesproken taal moesten we zelf geluidsopnames maken".
Aan deze periode in Ende kwam in 2002 een eind, vanwege een verplaatsing naar Maumere en werd Raymundus procurator van het postulaat en assistent van de postulantenmeester, om in 2004 tot 2008 zelf Postulantenmeester te zijn. Na de aardbeving was er in 1994 een nieuw gebouw neergezet in Maumere, nu op hetzelfde terrein waar het fraterhuis, de scholen en een internaat staan.

"In 2008 volgde opnieuw een verplaatsing en ging ik terug naar Ende om Indonesische taalles te geven aan de SMP en als hoofd van het SMP-internaat. Er kwam iets nieuws bij namelijk lid worden van het formatieteam in onze Provincie, samen met de novicemeester Simon. In dit team gaat het over de vorming van de postulanten en de novicen. Dit sloot dus wel aan op mijn ervaringen als postulantenmeester. Bovendien werd ik lid van het huisbestuur. In 2010 werd ik Directeur van de SMP en werd ik lid

van het formatieteam voor de fraters-junioren, dus de fraters die al tijdelijke geloften hebben afgelegd. Ook werd ik gevraagd voor het Roepingenteam voor het gebied Kleine Soenda-eilanden, maar vooral gericht op Flores en Timor".

Op een gegeven moment kreeg Raymundus te horen dat hij verplaatst zou gaan worden naar de SMP in Kediri op Oost Java. Hij is er echter nooit geweest, want in oktober 2012 – na het Provinciaal Kapittel – werd hij gevraagd om secretaris van het Provinciaal Bestuur van Indonesië te worden en in juli 2014 tevens Overste van de communiteit in het Provincialaat, het St. Gregoriushuis. Daar frater Melkhior, Plaatsvervangend Provinciaal Overste, plotseling in zijn slaap overleed op 19 juni 2014, nog in zijn 50ste levensjaar, kwam er in het Provinciaal Bestuur een vacature. Frater Vinsensius werd gekozen tot Plaatsvervangend Provinciaal Overste en Raymundus tot lid van het Provinciaal Bestuur.

En dat is zijn huidige positie "lid/secretaris van het Provinciaal Bestuur Indonesië".
Hoe kijk je op al die wisselingen van functies en woonplekken terug, is dan mijn vraag. "Ja", reageert Raymundus," het is steeds weer loslaten. Het hoort bij de gehoorzaamheid. Je hebt gehoorzaamheid beloofd en dan is trouw zijn belangrijk. Je moet leren verwerken, maar je kunt ook gelukkig zijn met het werk dat je mag doen. Ik voel me er heel "senang" bij en ik ben gezond. Misschien word ik na het komende kapittel wel ontlast. Mede door al die taken en functies zijn deze 25 jaar vlug voorbij gegaan en ik ben nog steeds blij dat ik dit alles heb mogen doen. Je staat telkens weer voor een nieuwe uitdaging. Ik voel me blij en gelukkig met mijn leven in de Congregatie".

"Heb je nog wensen of dromen?" is een passende vraag hierbij. "Dat het aantal leden afneemt door overlijden en uittreden is triest. Ik ben blij dat de Nederlanders naar hier gekomen zijn. Ik hoop

dat er veel kandidaten blijven komen en dat het goede roepingen zullen zijn, zodat wij hier een goede toekomst kunnen hebben”.

En de laatste vraag aan Raymundus is of hij nog een groet heeft voor de medebroeders in Nederland. Hierop zegt hij: “Als ik als secretaris de brieven uit Nederland open maak en er weer een medebroeder overleden is, dan schrik ik en krijg ik een droevig gevoel, ook al heb die medebroeder nooit ontmoet. Daarom een hartelijke en warme groet aan alle fraters in Nederland!”

Dank je wel voor dit gesprek, Raymundus en veel goede moed om door te gaan op de belangrijke plek waar je nu werkt. Nog heel veel goede en gezonde jaren. Op zilver volgt goud! Alle goeds om dat ook te mogen beleven!

Malang 3 mei 2018
Leo Ruitenberg

LOSGELOPEN WOORDEN

een boek van Hans Burgman

59 jaar Kenia

Op maandag 23 oktober 2017 vindt er in het Jozefhuis in De Bilt een bijeenkomst plaats als afsluiting van 59 jaar leven en werken van Nederlandse fraters in Kenia. Het boeiende geïllustreerde verslag hiervan verscheen in een *´Inko-Special´*

Eén van de genodigde aanwezigen is Hans Burgman, priester van Mill Hill. Hij heeft 40 jaar gewerkt in Kenia, het meest in Kisumu. Hij keert terug op 1 mei 2017, met tegenzin, vanwege lichamelijke gezondheid. (dat mag als je 90 bent!)

Ónze Hans (Wennekes) wordt in 1985 uitgezonden naar het Pandipieri project van Hans Burgman in Kisumu om er straatkinderen op te vangen. In 1991 gaat Hans Wennekes op verzoek van bisschop Mahon van Lodwar en de zegen van het bestuur van de Fraters van Utrecht straatkinderen in Lodwar opvangen en onderwijs aanbieden.

Contact

Er is veel contact geweest tussen de fraters die in Kisumu wonen en Hans Burgman. Ook geeft hij bezinningsdagen voor alle fraters in Kenia die samenkomen in de Trappistenabdij van Lumbwa,

Kenia, over de bekoringen van Jezus in de woestijn. En laat ik nou tot mijn grote verrassing de inhoud ervan terugvinden in zijn boek: *Losgelopen woorden.* Over dit bijzonder boeiende boek van Hans wil ik iets vertellen.

Voettocht

Het gaat over zijn voettocht naar Santiago de Compostella en via een lange omweg terug naar Nederland. Hij begint op 2 februari 1996 in Roosendaal (NB), met een Bijbel, een filosofieboekje en de dichtbundel `Stundenbuch`van R.M. Rilke. Eind mei arriveert hij in Santiago. Na negen maanden loopt hij na een wandeling van 6000 km terug naar zijn geboorteplaats Hengelo in november 1996.

Verslag

Hij doet in zijn boek op humoristischer wijze verslag van zijn wandelervaringen via religieuze en filosofische beschouwingen. Hij geeft het de titel *Losgelopen woorden* omdat zijn feitelijke verslag steeds afgewisseld wordt met kleine alledaagse mijmeringen en fascinerende diepgaande overwegingen die van actuele zeggingskracht getuigen.

Het boek telt 9 hoofdstukken, die elk een verslag geven van een maand pelgrimeren. Daarover haalt de schrijver de *`Navolging van Christus´* (1400) aan: *`Zij die dikwijls pelgrimeren, worden zelden heilig`*. Dat dikwijls slaat op zijn vijf persoonlijke pelgrimstochten! Die sluiten aan bij het Tweede Vaticaanse Concilie, waar het beeld van de kerk een groep pelgrims is, die als *`Gods Volk Onderweg`* wordt aangeduid. De schrijver identificeert zich met dit volk, ook al heeft hij een kunstheup. Hij maakt er zich niet ongerust over want hij heeft flink getraind. Wel maakt hij zich ongerust over het feit dat hij als priester de kerkelijke vernieuwingen meemaakt, die hem veel energie en strijd kosten tussen de moderne wereld en de kerkelijke leiders. Hij filosofeert over godsgeloof en atheïsme en eindigt met godsverbondenheid,

want waar het op aankomt is de praktijk: *`Heer, wanneer hebben we u dan hongerig of ziek of naakt of in de gevangenis geholpen?`*

Rugzak
Wat neem je mee bij een voetreis? Alles wat je thuislaat is mooi meegenomen! Zijn rugzak weegt 14 kilo. Na weken zal hij 14 kilo afgevallen zijn, zodat hij van dan af eigenlijk zonder bagage zal lopen!
Steeds willen honden meelopen die van alles doen om te laten blijken hoe nodig ze zijn. Het is zielig, maar alleen met kluiten en knuppels kom je van de dieren af.

Marcus
Hij leert het Marcus evangelie van buiten waardoor er iets gebeurt in hem. Gebeuren is ook geboren worden, de losse teksten beginnen eenheid en structuur te krijgen. Het doet pijn die zijn oorsprong vindt in het schrijnend contrast tussen gezagsuitoefening in de kerk en de aanwijzingen die Jezus daaromtrent geeft: *`Bij de heidenen spelen de leiders de baas, maar onder jullie (de leerlingen van Jezus) mag dat niet gebeuren`*. Jezus verbiedt weinig rechtstreeks, maar dit is er één. Dit thema komt heel vaak terug bij de schrijver die er onder lijdt.

De schrijver vindt, dat de blijde boodschap iets is dat je moet proberen. Het is niet van te voren duidelijk hoe die in het leven past, maar nu en dan gaat er plotseling eventjes een licht aan. Bij het opzeggen van het Marcus-evangelie wordt de schrijver vaak getroffen door nieuwe en boeiende inzichten en dan volgt de inhoud van de bezinning die de schrijver heeft gegeven aan de fraters van Utrecht in Lumbwa, Kenia, over de bekoringen van Jezus in de woestijn.

In de gevangenis in Kisumu, waar de schrijver pastor is, zitten 2000 mensen in kooien. Voor hen heeft hij een eucharistische

amnestie afgekondigd: wie graag wil mag volledig meedoen: eten en drinken.

De schrijver maakt veel vergelijkingen tussen kerk en pastoraat in Kenia, Nederland en Frankrijk. Eén van de kenmerken is het gebrek aan humor in de Kerk van Nederland. De schrijver geeft oorzaken van kerkverlating en praktische voorstellen van vernieuwing.
Aangezien het boek in 2000 geschreven is, wordt niet vermeld hoe in Nederland geloofsgemeenschappen hun eigen weg gaan.

Dit zijn slechts enkele flitsen uit het boek `Losgelopen woorden` uit de eerste van de negen maanden durende voettocht van Hans Burgman. Laat maar weten wie het lezen wil.

Paul Steverink

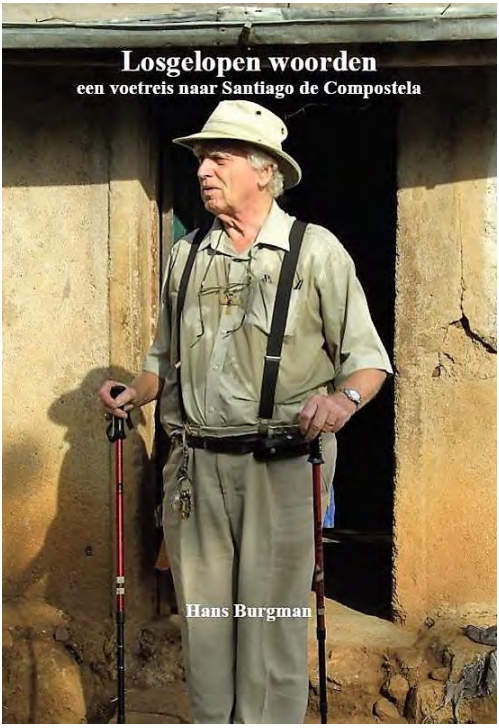

FRATER ALEXIUS LUNA 25 JAAR FRATER

Op een rustige zondagmorgen zaten Frater Alexius en ik op de veranda van het bezoekershuisje om terug te zien op 25 jaar frater-zijn van Frater Alexius. Op de achtergrond speelden de kinderen van Nadirkonyen alle mogelijke kinderspelen, want voetballen was er niet bij omdat het hele terrein vol water stond na de zware regen van de laatste dagen. Toen begon op het terrein van onze buren, de "Berea Bible Gospel Church" hun dienst met harde gospelmuziek waar je lekker op kunt swingen, maar om elkaar te verstaan in een gesprek was er niet meer bij. We verhuisden naar het kantoor van Frater Alexius, tientallen meters verwijderd van de muziek.

Frater Alexius is geboren op 23 juni 1969 in Ndiheng in de "Propinsi Manggarai" op West Flores. Een bijzonder mooi natuurgebied met veel groen, een vulkaan en natuurlijk veel mooie rijstterrassen. Hier heeft hij de liefde voor de natuur van mee-genomen. Zijn vader was een rijstboer die met karbouwen het land bewerkte om er de rijst op te kunnen verbouwen. Als kind heeft Alexius meegeholpen de rijst te poten, een precies karwei, want je moet op gepaste afstand een klein rijstplantje in de grond drukken.

Thuis werd dus altijd rijst gegeten en als kind mocht er van zijn vader geen korreltje rijst verloren gaan want dat was met noeste arbeid verkregen.
Nu heeft zijn vader nog 2 karbouwen maar hij huurt nu machines en manschappen in om te ploegen en ook om de oogst binnen te halen.

Alexius heeft 1 zus en 6 broers maar hij is de enige van de familie die interesse had in het religieuze leven. Dat kwam doordat een SVD priester op paard naar hun dorp reed waar de pastorie vlak naast de basisschool stond waar Alexius op zat. De SVD priester, Jozef van Hoof, een Nederlander, kwam dikwijls naar de school en interesseerde de kinderen door spannende Bijbelverhalen te vertellen. Soms deelde hij rozenkransen uit en mooi gekleurde bijbelplaatjes.

Na de basisschool ging Alexius naar de junior high school waar zijn zus lerares was. Tijdens deze studiejaren werden door de SVD veel spirituele activiteiten georganiseerd waardoor zijn interesse gewekt werd voor het religieuze leven. Maar zijn keuze voor vervolgstudie was computerkunde. Met een vriend die SVD priester wilde worden ging hij mee naar Malang, op Java, om zijn computerstudies te beginnen. Maar beiden raakten de weg kwijt en kwamen “per ongeluk” bij de Fraters in Malang terecht. Hier zag hij een heel jonge frater lesgeven aan de kinderen en Alexius bewonderde de manier van het lesgeven van de frater én de manier waarop deze frater met de leerlingen omging. Alexius veranderde van gedachten en in plaats van een computer-

freak te worden wilde hij frater-onderwijzer worden zoals hij dat nu gezien en beleefd had.

In een gesprek met frater Clemens, de toenmalige vicarius, werd hij aangenomen voor het postulaat van de fraters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Frater Alexius kreeg als doopnaam Alexius en die naam heeft hij behouden als fratersnaam. We schrijven nu 1992. Het postulaat en noviciaat doorliep Alexius zonder noemenswaardige problemen. In het postulaat en noviciaat kreeg hij ook computerlessen die hij gemakkelijk in praktijk wist te brengen. Na het noviciaat in 1995 was zijn eerste opdracht om computerlessen te geven aan de SMPK, lagere middelbare school, in Maumere op Flores. Ook kreeg hij de taak van procurator voor de communiteit van 7 fraters, dit hield ook in dat hij de zorg voor het personeel van het fraterhuis had. Daarnaast nog de taak van penningmeester van de onderafdeling Mardi Wiyata Stichting, waar hij de inkomsten en uitgaven van de scholen in Maumere bijhield. Hij deed deze taken met genoegen en met goed succes. Hij kreeg een benoeming in 1998 om computerlessen te gaan geven in Ndao-Ende. Ook het onderhoud van de computers van de school behoorde tot deze taak.

Maar lang duurde dit niet want in 1999 kreeg hij de opdracht Engels te gaan studeren aan de universiteit PGRI in Kupang. Hier behaalde hij in 2003 een Bachelor in English Science of Education. Nu was het ook tijd om zich voor te bereiden op zijn Altijddurende Geloften, oftewel Eeuwige professie. Dat deed hij op 18 oktober 2003. Tijdens zijn lange jaren van voorbereiding had hij altijd de sluimerende wens om missionaris te worden en het was voor hem een geschenk uit de hemel dat hij gevraagd werd voor een stage in Lodwar, Kenya, voor 3 maanden. Samen met de fraters Rufus en Constantinus nam hij deze uitdaging aan. Ze arriveerden in november 2003 en maakten in Lodwar Kerstmis en de jaarwisseling mee. Een heel ander gebeuren dan in hun geliefd Flores waar alle 3 vandaan kwamen. Voor Alexius

ook een hele ervaring te leven in de “zandbank” waar schijnbaar niets wilde groeien dan in het over-groene Flores waar hij vandaan kwam. Hun stageplekken waren St. Luke voor dove kinderen, Ewoi Centre voor ouderen en Nadirkonyen voor straatkinderen. Alexius kon zich niet zo goed vinden met het werken voor de dove kinderen, communicatie met hen ging moeizaam en dikwijls ontstond er onbegrip. Ook met de ouderen verliep het niet zoals hij graag zou willen. Maar bij de straatkinderen voelde hij zich meer op zijn gemak. Hij voelde het als een uitdaging om deze jonge kinderen die op straat leefden hoop op een toekomst te geven door mogelijkheden te scheppen voor onderwijs én een thuis waar ze zich kunnen ontwikkelen.
Na zijn stage mocht hij in 2004 voor een langere periode naar Lodwar terugkeren. Hij prijst zich gelukkig dat hij tot op de dag van vandaag zich hier mag inzetten voor deze kinderen die geen hoop meer hebben. Naast zijn werk als assistent coördinator studeerde Alexius om zich verder te bekwamen aan de Mount Kenya Universiteit, die een dependance heeft in Lodwar. Eind december 2017 studeerde hij af als Bachelor in Business Management Accounting.

Frater Alexius in de groenteteuin

Frater Alexius is nu, sinds september 2017, de Coördinator van Nadirkonyen en probeert het werk met zijn staf doelmatig voort te zetten. Hij is gevraagd om bij het komende kapittel in september 2018 aanwezig te zijn, omdat Kenya als een belangrijk onderwerp op de agenda staat. Hij heeft de indruk dat het Algemeen Bestuur zowel als het Provinciaal Bestuur Indonesia de toekomst van de Congregatie niet serieus neemt door missionering van de Congregatie niet als een hoofddoel te zien. In contacten met andere religieuzen in bijeenkomsten in Lodwar, die regelmatig gehouden worden, en waar religieuzen uit alle continenten aanwezig zijn komt Internationalisering van congregaties dikwijls aan de orde. Zonder internationalisatie van de congregatie is die gedoemd te verdwijnen want aanwas van nieuwe leden is afhankelijk van de mogelijkheden die er geboden worden voor de leden. Volgens Alexius kunnen we inschatten wanneer het einde van de congregatie daar is als er niet door gegaan wordt met de missie in Kenya.
Een tweede punt waar Alexius zich zorgen over maakt is dat de meeste Indonesische communiteiten niet financieel zichzelf kunnen bedruipen. Dit komt voort, volgens Alexius, door de conflicten die er zijn tussen de besturen en de Mardi Wiyada Stichting. Het Provinciaal Bestuur benoemt een frater voor een school, terwijl de Mardi Wiyata Stichting een ander benoemt. Alle commissies en besturen van de Congregatie dienen onder het leiderschap van het AB te staan en opening van zaken te geven. Geen is autonoom en kan onafhankelijk over financiën beschikken. Dat behoort toe aan de Congregatie, aldus Alexius.

Als zoon van een rijstboer probeert Alexius ook in Lodwar eten te produceren voor de kinderen van Nadirkonyen. Rijst is natuurlijk een onmogelijk product in een zandwoestijn, maar hij heeft zaden van een Indonesische groente meegebracht, goede grond gekocht en op een stuk land uitgestrooid achter het kantoor van Nadirkonyen. Samen met de kinderen heeft hij er een oase gecreëerd van groen. Pompoen, kankone, sukumawike en mais doen het

goed als iedere dag de gewassen besproeid worden met water. Vroeg in de morgen zijn de kinderen, die er liefhebberij in hebben gekregen, druk doende om ”hun” stukje grond te besproeien. Een paar keer per week eten we van de groene groente. De kinderen zijn er trots op en zien ook hier dat wat onmogelijk is toch mogelijk wordt als je er maar in gelooft, er hard aan werkt en het samen doet.

De Berea Church is nog lang niet uit gezongen. Op het centrum spelen de kinderen samen hun traditionele spelen vol overgave en vuur. Alexius verwacht in de middag de groep “St Patrick Small Christion Community” die de kinderen wil stimuleren en een hart onder de riem te steken om de geboden mogelijkheden ten volle te benutten.

Als missionaris telt Alexius niet de uren die hij aanwezig moet zijn, hij is er voor ieder die hem nodig heeft. Een horloge heeft hij dus niet nodig en heeft hij ook niet. Hij is blij dat hij hulp gekregen heeft van zijn medebroeder Efrem, ook een Florinees, die nu met hem samenwerkt. Als het aan Alexius ligt ziet hij graag meerdere fraters komen naar Kenya om werving te doen voor de Congregatie en een noviciaat te beginnen om het missionaire werk van de Congregatie voort te zetten, zoals de Nederlanders in Indonesia hebben gedaan.
Ik hoop dat Frater Alexius daar in slaagt.

Frater Hans Wennekes

KROEG

In kroeg van Ome Joris,
in het dorp niet ver van hier
zit ik vaak op zomermiddag
en drink daar mijn glazen bier.

Hangend op den houten tafel,
neem ik vellen blank papier
en schrijf zinnige gedichten
tussen glazen schuimend bier.

Studieboeken vol geleerdheid!
Daarom geef ik nu geen zier.
Alle wetenschap moet wijken
voor wat pinten schuimend bier.

Aan de tapkraan staat de kroegmeid
kwebbelend. Met veel plezier
luister ik naar haar verhalen
en bestel mijn vijfde bier.

Ginder drijven watervogels
op de vredige rivier.
Water, jij bent onvervangbaar!
"Juffrouw, mag ik nog een bier?"

Snel komt zij eraan gelopen
En met gratievolle zwier
zet zij op den houten tafel
heerlijk vocht, het schuimend bier

Gulzig drink ik glas na glazen.
Zuipend als een tempelier,
schrijf ik verder mijn gedichten
tussen volle glazen bier.

Een gezelschap jonge mensen
zoekt wat vrolijkheid, vertier.
Om niet lang te moeten wachten
neem ik gauw weer een glas bier.

Op het dorpsplein joelen kinderen
maken pret, maken plezier.
Opgenomen in hun vreugde
neem ik flinken teugen bier.

In het tapruim kletsen mensen
op luidruchtige manier.
Ik ga rustig door met dichten
en bestel mijn laatste bier

Bij het vallen van de avond
rond acht uur en één kwartier,
rol ik opgewekt naar huis toe
als een vat, gevuld met bier

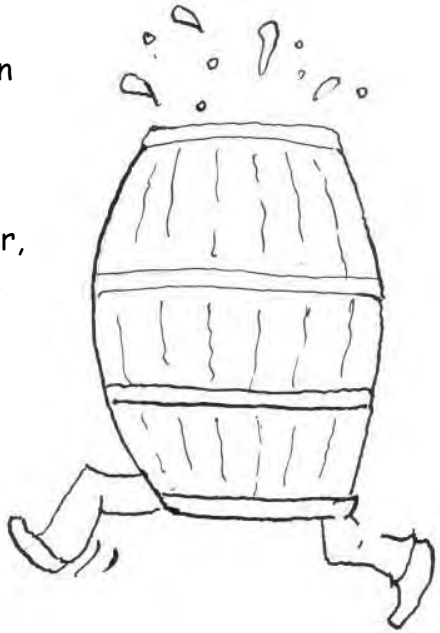

Theobaldus Geraets

UIT DE KRONIEKEN

Er zijn kleinigheden die ons
meer intresseeren
dan een wereldgebeurtenis.

17 Januari Rector W. v.d. Hengel, W. Maas architect en Fr. Stanislaus hebben een onderhoud met den voorzitter der Commissie van welstand te Zeist, die het ontwerp van gevelteekeningen der te bouwen kweekschool niet kan aanvaarden wegens 't gemis aan "landschappelijk karakter" in deze ontwerpen. De teekeningen werden gewijzigd. Het "fabriekmatige" werd weggenomen door meer steen, minder glas, vooral in de gangen aan te brengen. Tot het aanbrengen van een staand dak werd niet besloten, ofschoon dit als gewenscht werd geacht door de Commissie. Allereerst gold het motief van verhoging van den bouwprijs.

7 Februari Fr. Stanislaus en architect W. Maas hebben een onderhoud met de Commissie van welstand te Zeist ten Gemeentehuize over de gewijzigde gevelteekening der kweekschool. Wegens zijn werkzaamheid als geestelijk leider was Rector W. v.d. Hengel te Borculo en daardoor afwezig. Men kon met de Commissie van Welstand niet tot overeenstemming komen.
Den volgenden dag had architect Maas een mondeling onderhoud met den Wethouder van Openbare Werken te Zeist, waarbij goede uitzichten geopend werden voor goedkeuring der ingezonden aanvraag tot bouwverlof ondanks de houding en 't oordeel der Commissie.

10 Februari De ZeerEerw. Fr. Superior en de Eerw. Fr. Stanislaus hebben een onderhoud met den Heer K. Brants, Hoofdinspecteur van 't L.O. over de plannen der kweekschool.
Aan 't eind van dit onderhoud verklaarde de Heer Brants, dat geen tekening of schriftelijke aanvraag behoefde te worden

ingezonden en dat , als ‘t plan zooals besproken was, werd uitgevoerd, zijn goedkeuring kon worden verwacht.

18 Februari Wethouder Mr. Beunke te Zeist, deelde aan Fr. Stanislaus telefonisch mede, dat dien avond de aanvraag tot bouwen der kweekschool, behoudens de eisch van inzending van enkele teekeningen voor de betonconstructie, in de vergadering van Burgemeester en Wethouders was goedgekeurd.

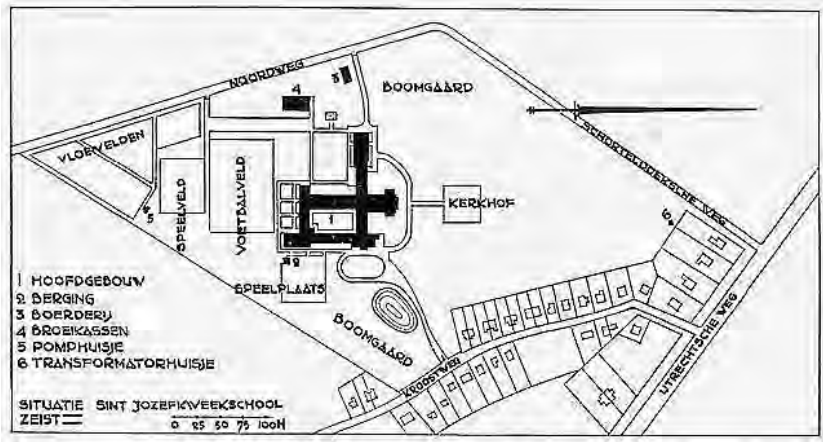

Situatieschets van de Sint-Jozef Kweekschool met internaat in Zeist. Op het terrein aan de Kroostweg-Schorteldoeksche Weg bevindt het schoolgebouw zich centraal tussen sportvelden, boomgaarden en andere opstallen zoals een boerderij, broeikassen, een pomphuisje en een transformatorhuisje.

Terugblik Hier zij nog even aangestipt, dat het plan van den kweekschoolbouw met heel wat moeilijkheden te kampen heeft gehad; eerstens die door den aard van het onderwerp zelf veroorzaakt werden; dan die welke de noodzakelijke besnoeiing der kosten met zich mee bracht; het ontwerp van ong. 1 miljoen moest worden herleid tot een van zes honderd duizend; vervolgens de constructie van den bouw, zou het een steenbouw, ijzer-steenbouw of beton-steenbouw worden. Tot ‘t laatste werd na maanden wikken en wegen en raadplegen van deskundigen besloten.

Dan kwamen de moeilijkheden, veroorzaakt door 't aan ons niet bekende bouwverbod, dat op 't terrein lag. Dan nog de strijd tegen de Commissie van welstand, die 't ontwerp der gevels niet wilde goedkeuren. Maar vertrouwend op 't voortdurend gebed onzer fraters en jongens, die dagelijks op de aangegeven intentie van Mijnh. Rector een tientje van 't rozenhoedje baden voor 't welslagen der onderneming, en de gebeden in de geheele Congregatie daarvoor gestort, werd moedig doorgewerkt.

23 Februari De bouwvergunning voor de nieuwe kweekschool wordt verleend. Slechts een jammer kleeft er aan, n.l. dat naar de gemeentelijke verordening daarvoor het ongehoord bedrag van f 1400 betaald moet worden. 't Is een mijlpaal in de geschiedenis van dezen bouw, wijl het de zege is op velerlei moeilijkheden, die men wel geloofde te overwinnen, maar door de lengte van den weg hunner officieele behandeling veel geduld vroegen. 't Is de verhooring van een der intenties, waarvoor sinds zoolang door fraters en kweekelingen dagelijks gebeden wordt.

Op de gronden van de Blauwe Schorteldoek in Zeist bouwde Maas in 1931-1932 de Sint Jozef Kweekschool van de congregatie Fraters van Utrecht. De aanleg was groots want de congregatie moest ook zo veel mogelijk in het eigen onderhoud van de gemeenschap voorzien. Vanaf de Schorteldoeksesteeg keek men op de noordzijde, met de kapel en daarvoor een klein kerkhof.

22 April In het gymnastieklokaal der Sint Gregoriusschool heeft de aanbesteding plaats der te bouwen kweekschool te Zeist. Het was een dag, die tot dankbaarheid stemde – eerstens wijl het ‘n begin der uitvoering was van de lang beraamde en overwogen plannen - en ten andere: De inschrijvingscijfers zelf vielen mee - vermoedelijk heeft de aanbesteding in partijen en in massa hierop veel invloed gehad.
Het heeft heel wat moeite gekost, heel wat overuren en overarbeid om de aanbesteding op dien dag te doen doorgaan.

28 November Eerste steenlegging van de kapel onzer nieuwe kweekschool te Zeist.
Een heuglijke dag voor geheel de Congregatie. De plechtigheid had plaats door den ZeerEerw. Rector W.v.d.Hengel, met assistentie der beide Eerw. Kapelaans van de parochiekerk te Zeist. Ook de ZeerEerw. Pastoor was tegenwoordig. Verder waren geen personen genodigd.

FRATER GERULPHUS

Zeist, 14 februari 2010

Enige aantekeningen over frater Gerulphus, zaliger gedachtenis.

In januari 1981 heb ik voor het eerst frater Geruluphus ontmoet. Hij was, als echte frater, de tuinman en de man voor het zware lichamelijke werk zoals in de herfst het bladvegen in de Schorteldoeksesteeg, bomen omhakken als dat nodig was, de riolering en putten vlothouden, dus op tijd het vuil eruit halen en in de winter het sneeuw opruimen van de parkeerplaats enz. enz.
Ook de begraafplaats werd door hem zo serieus onderhouden. Hij wist precies waar iedereen lag en hoeveel plaatsen er nog over waren. Als er een frater gestorven was, moest hij het graf graven en zorgen dat er een grafsteen gemaakt werd. Hij onderhield daarvoor contacten met de steenhouwer in de Gansstraat in Utrecht en haalde als de steen klaar was, deze zelf met de fiets en later met de bromfiets weer op.

Voorzover ik weet hield hij na gedane arbeid ook van gezelligheid; hij speelde graag in de recreatiezaal een potje rummy-cup.
Daarna heel vroeg naar bed en vooral ’s morgens heel vroeg op. Dan was er nog niemand in de keuken en wist hij waar alles

stond en kon hij zijn gang gaan, zijn ontbijt nuttigen en daarna was er altijd werk voor hem.

Toch had hij ook een heel andere kant en het was voor mij soms onbegrijpelijk dat zo'n hard werkende man zo muzikaal was en het zelfs zonder veel scholing aandurfde om als dirigent voor een kerkkoor te staan. Zo was hij jarenlang bij de fraters de man die zei wat er gezongen moest worden en had hij de leiding van het koortje van vier, soms vijf fraters, die de zang verzorgden in de kleine kapel. Ook bij begrafenismissen destijds in de kapel van Dijnselburg nam hij de leiding van het koor en iedereen accepteerde dat gewoon, want hij was een goede dirigent.
Vooral het gregoriaans zong hij foutloos en heel devoot. Maar ook de Nederlandse liedjes gingen hem goed af. Wel dunde het koortje van de fraters in de kleine kapel steeds uit totdat hij alleen overbleef en ook daarmee was iedereen blij omdat hij zo'n mooie duidelijke stem had en de liederen foutloos voorzong. Hij had echt een heel mooie zangstem.

En dat was natuurlijk ook de reden dat frater Bruno, zaliger gedachtenis, hem destijds vroeg om voor het koor in Maartensdijk te gaan zorgen. Dat was omstreeks 1976 en hij heeft het volgehouden tot 1996 !
Hij had daar een echt zangkoor, bestaande uit ongeveer zeven dames en vijf heren en daarnaast ook een kinderkoor van wel 15 kinderen.
Elke week ging hij dinsdags 's avonds op zij brommertje naar de koorrepetitie. Hij wist goed de weg via De Bilt, Bilthoven, Berg en Bosch en dan Maartensdijk of later ook over Utrecht en dan langs de Wilhelminaweg zo naar Maartensdijk. De afstand van klooster tot kerk is toch altijd zo'n 15 kilometer.
De repetities waren in de sacristie, het was er gezellig en men kwam graag. Natuurlijk werden er de Nederlandse liederen gerepeteerd, maar ook werd er Latijn gezongen en moesten dus gedeelten van de wisselende gezangen zoals introitus etc. echt

geoefend worden. Zelfs werd de meerstemmige muziek niet overgeslagen en frater Gerulphus dirigeerde dan als een echte dirigent.
Maar ook de kinderen wist hij te binden; elke week moesten zij op de repetitie komen anders mochten zij niet meer meedoen. En het gekke is, ze waren er altijd. Hij nam dan wel snoepjes mee om dat na afloop uit te delen, maar hij verstond de kunst om dat jarenlang vol te houden.
In de kerk tijdens de preek, wist hij ze stil te houden. Soms probeerde ze wel eens met elkaar te praten of te geinen, maar hij behoefde alleen maar even te kijken en ze waren weer stil.

Het koorwerk was zijn lust en zijn leven. Hij bereidde het altijd goed voor en zorgde ook dat de organist precies wist wat er gezongen zou worden. Hij bracht persoonlijk het programma of het boekje bij hem thuis in Zeist en kwam dan meteen even koffie of thee drinken en een praatje maken.
Vooral zijn bromfietsjas met helm maakte verschrikkelijk indruk op de hond van de organist. Gelukkig is hij nooit door hem gebeten, maar het scheelde soms niet veel.

En dan opeens is hij 75 jaar, dat was in oktober 1996, en deelt hij mij mede: “Ik schei er mee uit. Ik ben nu 75 en zo is het genoeg geweest.” Dat was iets voor mij om na te denken. Maar hij bleef bij zijn besluit en deelde dat aan de pastoor van Maartensdijk mee. Toen besloot ook ik om er mee te stoppen. We zijn dus samen vertrokken, maar hadden beiden geluk, want door een toeval hadden ze meteen een heel goede nieuwe dirigent die ook orgel kon spelen.

Zo zijn we nog een tijd samen doorgegaan bij de fraters tot dat van frater Ben Zengerink in het jaar 2002 kwam. Die wilde de verzorging van de zang graag overnemen en frater Gerulphus wilde daar graag mee stoppen.

Zeist, 21 februari 2010

Vervolg op de aantekeningen van 14 febr. jl over frater Gerulphus, zaliger gedachtenis.

In het jaar 1993 begon op een zondagochtend tijden de Hoogmis in de Kleine kapel (thans opslagruimte van frater Servatius) opeens het kleine "Philicorde" orgel(tje) een vreemd geluid te geven. Even daarna was er helemaal geen geluid meer uit te krijgen. Het was totaal versleten. Na de H. Mis werd er natuurlijk over gepraat hoe we nu verder moesten. Ooit was er, zo had ik weleens gehoord, door frater Camillus, zaliger gedachtenis, een orgelfondsje in het leven geroepen. Maar het fijne wist ik er niet van. Dus was het afwachten wat de overste (toen frater Bernard) er aan zou doen.

De dag erna sprak ik door toevallige omstandigheden iemand van het kerkkoor van Zeist-West. Ik vertelde het verhaal van ons orgel en vroeg hem of hij misschien iemand wist die een orgel te koop had. "Nou," zei hij, "dat zal ik vanavond eens vragen op de koorrepetitie. Je weet maar nooit."
Hij heeft dat gedaan en warempel er was inderdaad een mevrouw die haar orgel graag kwijt wilde. Zij woonde op Nijenheim en ik moest maar met haar contact opnemen voor een afspraak.
Ik daar naar toe en ja hoor, dat was een schot in de roos. Die kennelijk alleenstaande mevrouw vroeg daar toen fl. 3.500,-- voor.

Het was een Johannes-orgel en precies sterk genoeg voor de kleine kapel. Het leek veel op het orgel dat ik een paar jaar terug daarvoor in opdracht van het kerkbestuur van Maartensdijk had mogen kopen voor de kerk in Maartensdijk. Dat was natuurlijk een nieuw orgel en kostte toen wel fl. 10.00,--.

Ik heb alles meteen besproken met frater Bernard en die zei: “Ik zal frater Angelicus Smeulders vragen om te gaan kijken of het echt iets voor de kapel is?” Zo gezegd zo gedaan. Die was ook enthousiast en het orgel werd gekocht.

Maar toen moest het nog naar de kapel worden gebracht! Kijk. En dan komt frater Gerulphus ons te hulp. Hij zou dat orgel wel halen met de tractor en zijn aanhangwagen! (mestkar!).
U gelooft het niet, maar ik was er zelf bij. Samen reden we de Schorteldoeksesteeg uit. Ik wist de weg naar Nijenheim en we kwamen daar aan, laadden daar met z’n tweeën, dat betrekkelijk zware orgel op de kar en brachten het veilig naar de kapel. Hoe we dat klaar gekregen hebben, is mij nog altijd een raadsel. Nu zou ik dat echt niet meer kunnen.

Het was een heel mooi orgel en ik heb er altijd graag op gespeeld.

Dhr. A.C. van Mil

HET ARAMESE ONZE VADER

1

Dat Jezus Aramees sprak, werd me lang geleden bewust gemaakt door pater dr. L.Terstroet, Montfortaan, die naar Lichtenvoorde kwam om leraren en leraressen te motiveren zich verder te verdiepen in de Bijbel. Ik ging er heen samen met Edie Kleiberg, oud klasgenoot van de St. Ludgerus kweekschool, Oude Amersfoortseweg 79, Hilversum. Edie is halfbroer van professor Kleiberg (†) en is samen met mij onderwijzer geweest aan de dorpsschool in Harreveld.

2

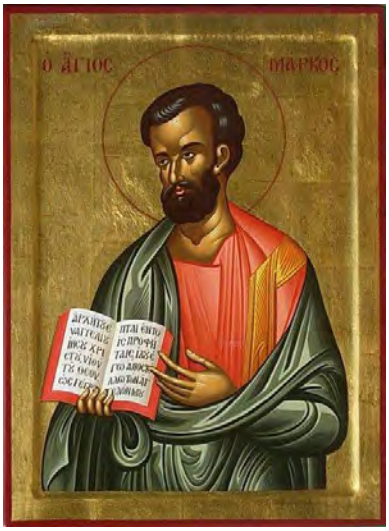

Marcus

Mattheus en Lucas

Pater Terstroet hield van speculeren in de zin van ergens naar uitkijken, aannemen dat het zo is, terwijl je dat niet zeker weet, verwachten dat iets zal gebeuren en daarnaar handelen. Dat paste hij toe op de volgorde zoals de evangelisten in het Tweede Testament geplaatst zijn: Mattheus, Marcus, Lucas en Johannes. Eigenlijk dient Marcus voorop te staan omdat zijn evangelie het eerst geschreven is en Mattheus en Lucas beiden uit Marcus als

bron hebben geput. Maar waarom wordt Mattheus dan toch als eerste geplaatst? Pater Terstroet speculeerde daarover door te stellen dat er een Aramese pro-Mattheus heeft bestaan en dat deze editie verloren is gegaan. Om aan te geven dat die Aramese Mattheus ook echt bestaan heeft, is Mattheus de eerste gebleven in de volgorde! Gevraagd aan bekende Bijbelsprekers hoe het zit, antwoorden ze dat het speculeren is, tot nog toe weten we niets zeker.

3

Bij een bezoek aan Enschede ontmoette ik een leraar die in scholen les geeft in de Aramese taal. Onder de Syrisch Orthodoxe Gemeenschap daar, zijn mensen die Aramees spreken. Het zijn christenen gevlucht uit Syrië en Irak. Deze Kerkgemeenschap is lid van de Raad van Kerken en bestaat in Twente vanaf 1975 tot nu uit 25.000 leden. Bijna iedereen heeft de Nederlandse nationaliteit. De Kerk wil twee katholieke kerken kopen. Een Syrisch dameskoor uit Hengelo zingt tijdens een bijeenkomst in een tent het Aramese Onze Vader dat ooit zo door Jezus moet zijn uitgesproken. Het ontroert de bezoekers en allen gaan uit bewondering en euforie staan.

4

Dat Jezus Aramese sprak, blijkt ook uit teksten van Jezus in vooral Marcus:

* “Eli, Eli, lema sabachtani” Mijn God, mijn God waarom heb je mij verlaten?
  Eli is Hebreeuws, lema sabachtani is Aramees.
* Het Aramese “Abba” is “Vader”
* “Thalitha Kumi” wordt vertaald door: “Meisje, ik zeg je, sta op”
* “Effeta”: “Mond en oren ga open” gezegd door Jezus tegen een doofstomme.
* Andere Aramese uitdrukkingen in het Nieuwe Testament zijn: Raca, Mammon, Rabuni, Maranatha, Jot en Tittle, Korban, Sikera. Hosanna.

* Aramese namen van personen zijn: Boanerges, Cephas, Thomas
* Aramese plaatsnamen zijn: Gethemane, Golgotha, Gabbathya, Akldama, Bethada

5

Het Aramees is een semitische taal. Het woord semitisch komt van de persoon Sem, die volgens de traditie in de Hebreeuwse Bijbel zoon van Noach is. Ook Cham en Jafet zijn zonen van Noach. Sem is de voorvader van Abraham, die stamvader is van Joden en Arabieren. Joden worden daarom ook wel Semieten genoemd. Over Noach wordt verteld dat hij dronken in slaap gevallen is en dat Cham hem bespot. Sem en Jafet bedekken hun naakte vader uit respect, zonder naar hem te kijken. Ze worden daarvoor door Noach gezegend en met de persoon van Sem is zijn Taal gezegend.

Sem Cham Jafet

6

De zesde bede: *`Leid ons niet in bekoring`*

Het gebed dateert uit de eerste eeuw na christus. Volgens Mattheus en Lucas heeft Jezus het aan zijn volgelingen geleerd - in het Aramees of Hebreeuws. - De oudst bekende tekst is echter de vertaling in het Grieks. Al eeuwen lang roept de zesde bede vragen op. Je zou er in kunnen lezen dat het God zelf is die tot zonde wil verleiden. Paus Franciscus zegt: *`Het is niet God die me in verleiding brengt, om dan te tonen hoe ik gefaald heb. Een vader doet dat niet. Een vader helpt je meteen weer op te staan`*. Een andere paus, die van Amsterdam, Huub Oosterhuis, oppert om de zesde bede zo te maken: *`Houd ons staande in de beproeving`*. Hij vind dat je die onduidelijkheid gewoon niet moet laten voortbestaan. Mijns inziens dien je niet een kromme tekst met kunst en vliegwerk toch te willen "uitleggen" en denken dat mensen het anders niet kunnen snappen.

7

De traditie is de meest edele van alle vormen van vrijheid voor de generatie die haar, duidelijk bewust van haar betekenis, op zich neemt, maar zij is ook de ellendigste vorm van slavernij voor degene die haar eenvoudig uit geestelijke luiheid slechts als erfenis overneemt. (Martin Buber)

8

Het Onze Vader dat door Jezus in het Aramees gebeden werd is er niet. Er is alleen de Griekse versie in Mattheus en Lucas die een plaats kreeg in het Tweede Testament. <u>En nu komt het</u>: De Griekse tekst is terugvertaald naar het Aramees op de universiteit van Leiden en vooral door Bram Moerland, cultuur filosoof gespecialiseerd in het vroege christendom. Het Aramees, net als het Hebreeuws, bestaat uit alleen medeklinkers. De manager van het Centrum voor zingeving, Israëliër Jacob el Chaim, hier in het voormalig klooster, legt uit dat door klinkers tussen de medeklinkers van een woord te plaatsen krijgen de medeklinkers

samen met de klinkers betekenis. Dat heeft Bram Moerland gedaan en zo kreeg hij drie versies van het Aramese Onze Vader in drie lagen: een letterlijke, een overdrachtelijke en een mystieke (ervarings) betekenis. Enkele studenten hier in huis die de Bijbel nogal letterlijk nemen, zeggen dat die Aramese vertaling niet in de bijbel staat, maar ze vinden de Aramese betekenis acceptabel als tekst.

Om de studenten erbij te betrekken heb ik de tekst gesplitst: V is de voorganger, A is allen. Zie hier het resultaat:

V Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert.
Ik geef u een naam
opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij – maak het nuttig.

A Vestig uw rijk van eenheid nu,
uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.
Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.

V Maak de koorden van fouten los
die ons vastbinden aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.
Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden.

A Uit u wordt geboren:
de alwerkzame wil,
de levende kracht om te handelen,
en het lied dat alles verfraait,
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.

Paul Steverink

Op 9 juli gingen de bewoners van het Fraterhuis St.-Jozef kersen eten bij Vernooy in Cothen

I N H O U D

Van de redactietafel		2
Overweging bij de Constituties	Alfons Kroese	3
De pen doorgeven	Co Winnips	8
Zilver voor frater Raymundus	Leo Ruitenberg	15
Losgelopen woorden	Paul Steverink	20
Frater Alexius Luna, zilver	Hans Wennekes	24
Kroeg	Theobaldus Geraets	30
Uit de kronieken: Kweekschool Zeist	Leo Ruitenberg	32
Frater Gerulphus	Ad van Mil	36
Het Aramese Onze Vader	Paul Steverink	41
Kersen eten in Cothen	Redactie	46
Inhoud		48

INKO

onder redactie van: Johan Brummelhuis, Leo Ruitenberg, Frits Stevens, Paul Steverink, Wim Versteeg

met medewerking van: Angelico Fennis (omslag)
Hilarius de Booij (illustraties)
Petra de Landmeter (interviews)

secretariaat: Johan Brummelhuis
Schorteldoeksesteeg 1, 3732 HS De Bilt
tel.: 030 - 69 76 237
email: j.brummelhuis@fratersvanutrecht.nl